

1830.

BREDASCHE

Woensdag

De prijs der Courant is, door het geheele Koninkrijk, franco per post, in 't jaar f 9:50, half jaar f 4:50, kwartaal f 2:25.

No 60.
COURANT.
den 26 Julij.

Alle Inzendingen van Brieven, Advertentien enz., geschieden aan de uitgevers dezer, welke laatsen men verzoekt op Zegel te stellen.

P U B L I C A T I E :

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD BREDA brengen bij dese ter kennis van de daarbij belanghebbende Ingezetenen, dat het verbod van de Staats-Courant van den 11ten Julij j. wordt gesteld buiten verzet afzet.

BREDA, den 26 Julij 1830.

DE ROIJ. VI.

Ter Ordonnantie van deszelden,

De Secretaris der Stad

H. W. SCHAFFERS.

N E D E R L A N D E N.

BREDA, — 26sten Julij.

Bij onderscheiden koninklijke besluiten zijn gedaan ettelijke militaire benoemingen en overplaatsingen, als ook eenige eervolle demissionen, alle dewelke in de *Staats-Courant* van heden publick gemaakt worden, doch waaronder zich geene hoofdofficieren bevinden. Nog bevat gezegde Courant onderscheiden benoemingen van Z. K. H. den admiraal en kolonel-generaal, zoo tot aspiranten bij het korps militaire intendanten, als bij de afdeelingen, enz.

— Wegens Zr. Majr reis door de noordelijke Provincien des Rijks vernemen wij het volgende: Hoogstdezelve is, den 17den dezer, te Zwolle en den 19den te Assen aangekomen, van waar Z. M., den zelfden dag, de reis naar Groningen heeft aangenomen, in welke stad dezelve een verblijf van drie dagen heeft gehouden, zijnde den 22sten des morgens zeer vroetjdig, naar Leeuwarden vertrokken, alwaar Z. K. H. de prins van Oranje, met deszelfs oudsten zoon, insgelijks zal aangekomen zijn, als zijnde, den 22sten, in goeden welstand, aan de Lemmer aan land gestapt. Overal zijn de vorstelijke personen met de hartelijkste vreugde ontvangen, en hebben zich volgens gewoonte op de minzaamste wijze jegens onderdanen gedragen. Zij zullen ditmaal geene redenen hebben, om wrange herinneringen van hunne reis terug te brengen: in het Noorden des Rijks zijn geene *Ridders der Infamie*.

— Het *Algemeen Handelsblad* is tot dus verre het eenige blad in de Nederlanden, dat een volledig verslag van de voorwerpen van inlandsche volksvijt, tegenwoordig te Brussel ten toon gesteld, in de lands-taal mededeelt.

— *Le Courier des Pays-Bas* somt heden dertig processen op, die, wegens lasterlijke en in de termen der wet van den 1sten Junij vallende artikelen, tegen *le Politique*, *le Courier de la Meuse*, *le Belge*, *le Catholique*, *le Courier de la Sambre*, *le Journal de Verviers* en *le Courier de Pays-Bas* begonnen zijn. Die wet van den 1sten Junij begint heerlijke vruchten te dragen. De *Courier* laat, gelijk van zelve spreekt, niet na, zich over dit, zoo als hij het uitrekent, aanzienlijk getal vervolgingen te beklagen, zonder te berekenen, dat ware deze wet vijftien maanden vroeger afgekondigd geworden, het getal der regtbanken en regters niet geschat zou geweest zijn, om alle de vuile, lasterlijke en honende artikelen van gemelde bladen te straffen.

— *Le Remora*, een onlangs gebouwd stoom-vaartuig, heeft, Zaterdag II., den overtocht van Londen naar Ostende binnen twaalf uren afgelegd, dit is de snelste reis, die tot dusverre gedaan is.

— De opbrengst der, ten voordeele der armen, aan het Park te Brussel, bij gelegenheid van den muzikale wedstrijd, ingezamelde gelden belooft nagenoeg f 10,000.

van den 27sten Julij.

Z. K. H. prins *Wilhelm*, broeder des konings van Pruisen, is te Brussel aangekomen en gisteren morgen van daar naar 's Gravenhage vertrokken.

— Het gebruik van steenkolen, dat, te Gent, in 1819, twintig millioenen ponden bedroeg, is, in 1829, tot zes en vijftig millioenen gestegen. Deze bijna ongelooftelijke vermeerdering is alleen toe te schrijven aan de ontzaghelijke toeneming van het fabriek-

wezen dier stad, in dat ongelukkig Vlaanderen, waaruit, volgens den *Catholique* en anderen, de menschen, gebrekshalve, naar Frankrijk vertrokken.

In de onafrekenen van Bazel heeft, men roerend onweder, verzeeld van eenen verschrikkelijken hagelstog, gewoed, waardoor verscheiden dorpen vernield zijn. De Rijn te Bazel was vol drijvende goederen. Reeds wist men met zekerheid, dat er 23 menschen omgekomen zijn.

G R O O T B R I T T A N I E N.

LONDEN, — 25sten Julij.

Eergisteren middag heeft de Koning, in persoon, het parlement tot den 10 Aug. geprorogeed, en bij die gelegenheid, eene toepasselijke aanspraak gedaan [*wij zullen ons vergewagen met het waarlijk gewigtige slot dier aanspraak, welke overigens meermalen met plegingen bestaat, onzen lezer mede te deelen*]; het slot van deze aanspraak luidt als volgt:

» Gij hebt de burgerlijke ongelijkheden, welke talrijke en belangrijke klassen mijner onderdanen drukten, doen verdwijnen.

» Ik verklaar, bij deze plechtige gelegenheid, mijn onwrikbaar besluit, om, met al mijne magt, de bij de wet daargestelde hervormde godsdienst te zullen handhaven. Het zij mij echter geoorloofd, tevens mijnen wensch te mogen betnigen, dat alle verbittering, welke het verschil der godsdienstige geloofsbelijdenissen heeft doen ontstaan, voor altoos vergeten moge worden, en dat de beslissing van het Parlement betrekkelijk deze verschillen onherroepelijk daár is, mijne getrouwe onderdanen met mij mogen medewerken, om het doel, hetwelk de wetgeving zich heeft voorgesteld, te bereiken en dien geest van eendragt en inwendigen vrede te begunstigen, welke de zekerste grondslag der kracht en van het geluk des volks uitmaakt."

— Het Kolumbiaansch Congres heeft, onder betooging van deszelfs eerbied en hoogachting voor den gewezen president der republiek, den bevrijder *Bolívar* een jaarlijksch, levenslang pensioen van 30,000 dollars toegekend, hetwelk hem zal worden uitbetaald op plaatse, waar hij verkiezen zal, zich neder te zetten.

De dagbladen van New-York deelen uittreksels van de nieuwe Constitutie van dat land mede; dezelve bevat 167 artikelen. Met uitzondering van het artikel, de godsdienst betreffende, waaromtrent bepaald is, dat er geene andere dan de roomsch katholieke godsdienst zal worden, moet deze constitutie even liberaal en even republikeinsch als die van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika zijn.

F R A N K R I J K.

PARIS, den 25sten Julij.

De pairs, welke zich binnen deze stad bevinden, hebben, gisteren avond, aanschrijving bekomen, om de koninklijke *Salon* op den 3den Augustus te komen bijwonen.

— De admiraal *Duperré*, heeft, aangezien zijn vermogen zeer matig vermogen, bij den rang van Pair, naar men zegt, een maorraat van 400,000 fr. bekomen.

— De koning heeft een rapport goedgekeurd wegens een ontwerp, om, van het te Algiers veroverde metalen geslacht, een gedenkstuk op de reede van Toulon op te richten, bestaande in eene kolom, op welke een vuurtoren zal geplaatst worden.

— Alhier is de volgende telegrafische depeche bij den minister van marine ontvangen:

Toulon, den 20ste Julij, ten middags ten 3 ure.

» De deij van Algiers bevindt zich, naar zijn laatste gevolg, op den 16 dezer, aan boord van de *Tenante d'Arc*, op de ree van Mahon geankerd. Deze tijding is door de nederlandsche brik *Echo*, welke alhier is binnengeloopt, aangebragt geworden. Op den 9den dezer waren er reeds 97 millioenen livres van den schat van den Deij gewogen; men hoopte nog meer te vinden.

Van het leger te Algiers zijn geene andere tijdingen dan die over vroegere dadzaken loopen. Te Toulon liep het gerucht, dat het regentchap van Algiers, bij koninklijke ordonnantie, tot franche kolonie verklaard zou zijn. Men voegde er zelfs bij, dat de hertog van Ragusa reeds door die stad gepasseerd was en zich op de Spina ingescheept had, welke den 14den naar Algiers vertrokken was, om aldaar, onder den titel van Gouverneur van Afrika, het bevel te gaan op zich nemen.

De heer de Roumont zou, volgens een ander zeggen, reeds te Toulon aangekomen en herwaarts op reis zijn. Hij zou, na twee, voor het leger en de ridder-orde van het legioen van eer zeer gunstige wetten in de aanstaande kamers te hebben voorgedragen, zijn ontslag als minister van oorlog nemen.

DERDE vervolg en SLOT van het verslag nopens den staat onzer Provincie, aan de provinciale Staten, gedaan. (Zie ons vorig nummer).

De broodwetgeving heeft, niettegenstaande de grondslagen daarvan, in den geest van het besluit van den 25 Januarij 1826, voor deze provincie niet alleen nog niet zijn goedgekeurd, met regelmatigheid en orde plaats. De winkels der bakkers, enz., worden beoorloofd nazagang de overtredingen zijn weinig in getal bevonden. De door de provinciale staten gearresteerde ordonnantie op het maalloon is door Z. M. goedgekeurd geworden en wordt behoorlijk ten uitvoer gelegd.

Over het algemeen wordt zorg voor behoorlijke begraafplaatsen gedragen, met in het ooghouding van de belangen der onderscheiden godedienstige gezindheden. Het door de provinciale staten ontworpen reglement op het begraven van lijken in deze provincie zal, op eenige door het gouvernement gemaakte bedenkingen, herzien moeten worden.

Aan de bestaande verordeningen op de politie wordt over het algemeen vrij wel de hand gehouden, met uitzondering van die op de wering der bedelarij, omtrent welke, vermoedelijk uit hoofde van den strengen winter, met eenige ooglaking is te werk gegaan; de zandacht der plaatselijke autoriteiten en van den kapitein der Marechambres, is echter althans daarop gevestigd, zoo wel als op het bevel van de koninklijke autoriteit op de banen en wegen, aan de logementen en aan of afrijdende diligences. — De zoo zeer uiteen verspreide ligging der woningen en platten lande geeft bij voortdoring aanleiding, dat er vele geringe ongelukken worden gepleegd. Het leggen van brandhuis van hout in de gemeente Wouw bij voortdoring plaats en verontstukt de ingezetenen; de pogingen, om de daders te ontdekken, zijn met geenen gunstigen uitslag bekrond geworden. — De menigvuldige branden in deze provincie worden met eenigen grond toegeschreven worden aan eene misdadige speculatie, om zich, door middel van het te hoog taxeren der waarde van huizen en panden, bij de verzekering van dezelve tegen brandschade te verrijken. Het is onledig om, door gepaste middelen, daarin te voorzien. — Het personeel der veldwachters heeft wederom eenige verbetering ondergaan; doch nopens de gedragingen van sommige manschappen der marechambres zijn klachten ingekomen, die thans een punt van onderzoek uitmaken.

Het meest weinige jaren, ingevorderde stelsel van behoud der gevangenen doet zich bij voortdoring van eene gunstige zijde kennen. De gewone verpleging der gevangenen in de gevangenis te Hertogenbosch geschiedt regelmatig en laat niets te wenschen over. Hetzelfde geldt van de manier van arrest te doen en te behandelen. — De gevangenen, die nog uitgebreid worden. Het punt van het vestigen eener school voor het lager onderwijs in eerstgemelde strafgevangenis maakt thans een onderwerp van opzettelijke overweging uit.

Eene, bij besluit van Z. M. van den 6den December, goedgekeurde ordonnantie op een evenwijdig kortspoor, zal met den eersten October aangevangen worden te worden.

Het reglement op de postwagengedragingen en andere middelen van vervoer, bij Z. M. besluit van den 24sten November 1829 gearresteerd, heeft aanleiding gegeven, dat er een meer streng toezigt op die ondernemingen is daargesteld, en dat er eene krachtdadige mederwijzing aan de plaatselijke besturen is aanbevolen. Ten aanzien van de dienst der stoumboten, beurtschepen en veren, zijn bij gedeputeerde staten geene klachten ingekomen.

De dispositie der middelen beyattende in het fonds voor de noodlijdenden door de onvoorziene rampen van 1829, wordt eerlang te gelyk gezien. De som voor de zoodanigen, welke dergelijke rampen in 1828 geleden hebben, heeft f 5083-50 bedragen, zijnde het achtste gedeelte der geconstateerde schade aan die, welke uitvloeit van derzelver behoeftigen toestand, op eenige

snelige hulp aanspraak konden maken, is echter, over het fonds voor 1829, eenig voorschot verleend. — Tot leening van den ongelukkigen toestand, waarin zich eenige gemeenten aan den Maasland, ten gevolge der overstromingen, bevonden, is eene collectie van rolen en de opbrengst daarvan, op eene doelmatige wijze, aan de noodlijdenden afgereikt.

Gedeputeerde staten aanhielden dit hun verslag met overlegging eener missive, houdende de redenen van weigering van een door Z. M. aangeboden voorschot van f 10,000 ten behoeve der noodlijdenden, met bepaling, dat die som uit de provinciale middelen aan 's Rijks schatkist zou moeten terug gegeven worden, in hoop, dat deze konne verrijking, zoo wel als alle hunne overige verrijkingen, door de provinciale staten zullen worden goedgekeurd en onder verzekering, dat zij over het algemeen reden hebben, om voortdurend te wijde te zijn over de wijze, waarop de besturen en ambtenaren, met welke zij in betrekking zijn, hunne taak hebben verrigt.

DRUKFOOT.

In ons vorig Nummer, bl. 3, 2^e kol. reg. 12 v. o. staat: licentiedicht, lees leerdicht.

Mengelingen.

NOG IETS OVER DE LAATSTE KONINKLIJKE BESLUITEN, AANGAANDE HET ONDERWIJS EN DE TAAL. (Eerste Artikel.)

Veel is er reeds aangemerkt, na en over de laatste Koninklijke besluiten aangaande het Onderwijs en de Taal. Verschillende is het oogpunt, waaruit men dezelve heeft beachouwd. Bij zeer velen der welgezinden hebben zij droefheid verwekt, omdat men vreesde, dat het bestuur door een stelsel van betreurenswaardige toegeliefelijkheid, aangenomen of uit zwakheid of vreesachtigheid, bezweken mogt zijn. Anderen wederom vonden daarin hunnen triumf, als waren deze maatregelen concessien aan de onstuimige en doldriftige vorderingen van de correspondenten van een de Potter en Tielemans, of wel van oproerig courantengetier, herstel van *l'ancien* in een woord, welker bestaan men vroeger had geloofd, maar met vreesachtigheid men nu, door deze besluiten, zelve stiltziggend erkende. — Hieruit veinsden dus dan ook te kunnen afleiden, dat de regering, opdra zij over de zaken zelve eenstemmig met hen dacht, zij dan ook evenzeer de personen, die, op deze zaken, in dagbladen, in petitiën en vooral in Lands- en Provinciale Staten aangedrongen hadden, genegen moest wezen. Dat, indien zelfs al zoo niet mogt schijnen, dit alleen was *pour la forme*, om, zoo Tielemans gezegd hebben, *de paraître fort*, en geenzins *par le fond*. (*) Dat de oppositie dus alleen te woest, te driftig, te onvoorzigtig was te werk gegaan; niet altijd de zwakheid en geslepenheid van een *Courrier de la Meuse* gevolgd of, zoo als dezelfde Tielemans schreef, getandeld had *avec calme et énergie* (†). Maar nu men menigmaas van taktiek was veranderd, nu men *après avoir tenu tête* (‡), den meest onbeschaamden toon eenige nooten had laten vallen, en voor korte oogenblikken eene wijze van voordrag had aangenomen, die, hoe verre zij dan ook van de ware bescheidenheid en kernachtigheid verwijderd mogt zijn, evenwel bij de factie voor *calme et énergie* kon doorgaan, nu hebbende men, dat de voorstelling van bovengenoemden oproerigen was vervuld geworden; dat het tijdstip nu gekomen was, waarin de regering niets overbleef dan *de briser les armes et de céder*. (§)

Ware het zwakheid of vreesachtigheid, waren het concessien, ook wij zouden ons bedroeven, en, met angstige overtuiging, even als die vele bekommerde en bedroefde welgezinden, uitroepen: *Waar zij het elude wezen, zoo het waarheid mogt zijn, dat het Gouvernement van gevoelens is veranderd, dat het een stelsel van toegeliefelijkheid heeft aangenomen, waarmede het op de afdorpende factie niets winnen en daarentegen onberekenbaar veel verliezen zal. Wil men dan, door maatregel op maatregel, afbreken, wat door lengte van tijd, door vele moeiten, zorgen en pijn, door opofferingen van verschillende aard, is tot stand gebracht en door eene gelukkige ondervinding wert bekrond. — Verzekerd van de liefde en trouw van een volk, dat twee eenweh lang het doortlichtig Huis zijner Vorsten in het harte droeg, heeft men, door goedwilligheid, door bevoordeeligen en bevoorregting, ook de liefde en trouw der niemen overhanden willen winnen; met alled heeft zulks kunnen plaats vinden, zonder *prejudice* van het andere gedeelte des Rijks; maar zou het*

(*) *Pour la forme*, om de paraître fort et non par le fond, d. i. voor het uiterlijke, om er te schijnen en geenzins in den grond der zaak.

(†) *Après avoir tenu tête*, te schynen en geenzins in den grond der zaak. (‡) *Après avoir tenu tête*, te schynen en geenzins in den grond der zaak. (§) *De briser les armes et de céder*, te hebben. (¶) *De briser les armes et de céder*, te hebben.

oort kunnen gebeuren, dat men nu, voor eene onzekere kans of wel uit zwakheid of vrees, deze onde trouw en gehechtheid geheel onafhankelijk of in de waagschaal ging stellen? Neen, nimmer. — Al wist men ons 's Konings edelmoedige denkwijze, Hoogstdezelfs waarachtige liefde voor zijne onde Nederlanders, zijne rechtvaardigheid en billijkheid opbeled; al had de Vorstelijke mond ons nooit de plechtige verzekering gegeven: *neen, bij welke liefde bezweer ik het U, bedrogen, zal ik U niet vinden*; dan nog zouden wij zoodanig vrees en bekommring voor ongegrond moeten verklaren, daar het nooit waarschijnlijk zou kunnen zijn, dat 's Konings raadslieden het staatkundig belang van Nederland zoo verre uit het oog zouden verliezen. Want, ja, het ware mogelijk, om, door een stelsel van ongelijkheid, hetgeen in dezen oogenblik noodwendig in een stelsel van partijdigheid en onbillijkheid zou veranderen, in zeker gedeelte van het rijk den geest van oproer voor eenen tijd tot zwijgen te brengen, maar zou daardoor in een ander gedeelte niet eene soort van opstand, van tegenzin tegen nooit gewilde lotsbeschikking kunnen worden levendig gemaakt, niet, wanneer men daar eene onafhankelijke factie had bevredigd door zich in hare armen te werven, hier mogelijk eene minder ongegronde en minder onredelijke oppositie ontstaan, maar die niettemin in de gevolgen veel bedenkelijker zou kunnen worden?

Maar, wij herhalen zulks nogmaals, deze vrees en bekommringen zijn, dunkt ons ten minste, geheel ontijdig. Het komt ons voor, dat, zoo men deze laatste besluiten in verband beschouwt met den geheelen gang der anti-Nederlandsche factie, er nog een ander oogpunt is, waaruit men zich dezelve kan voorstellen; en wel een oogpunt, ten gevolge waarvan het Gouvernement, met de inwilliging dezer verlangens — zelfs al ware het van derzelve onredelijkheid overtuigd — zeer doelmatig zou hebben gehandeld.

Ten voor twee jaren de factie, die langer reeds in het duister gewoond had, vermeende, dat zij nu genoegzaam sterk en overal uitgebreid was, om openlijk te kunnen te voorschijn treden, of, wat ook mogelijk zou kunnen zijn, haar aanwezig in het duister niet langer kon verborgen houden, toen was de gesteldheid van ons gelukkig rijk zoodanig, dat zij, om toch slechts een' geringen schijn van gegrondheid met het aanval te kunnen geven, naar oorzaken en middelen moest zoeken. Maar eerstens moest de bestaande wetgeving op het rijk van onruststokers en wantrouwen zaaien worden veranderd. Deze wetgeving moest bij het publiek hatelijk en verachtelijk worden gemaakt. De heerschende tijdsgeest bragt mede, dat dit publiek ongelukkigerwijs niet onderzocht, wat deze wetten of besluiten in de praktijk hadden uitgewerkt, en wanneer en op welke wijze men haar had toegepast; maar zich uitsluitend bepaalde tot eene theoretische beschouwing, zoodat, toen men daarop voort ging, men niet veel omslag van woorden en exclamatie hoorde; hoe schandelijk willekeurig en vernederende het was, hoe in strijd van cenzgezindheid, rust en kalmte, *tydijde* insatijeden van bedwang in stand te houden, die in oogenblikken van beroering werden daargesteld, men niet scheen te begrijpen dat nooit het duister meer wet, maar alleen de onrust en de onverschilligheid dertelvelde willekeur daastelde. Dit onderzoek niet, maar nam blindlings alle verdraaide en verminkte voorstellen aan, die opgedischt werden; in dezen tijd van bespiegeling en bronching bereikte de factie haar doel ten volles; zij behaalde hare grootste overwinning, de bestaande verordeningen werden geheel of ten naberoew vervangen, die een ruim veld liet om te handelen.

(Het vervolg in een volgend nummer.)

LETTERKUNDIG KERICHT

Tafereel van het Heel-Af, of bevattelijke en onderhoudende beschouwing van het Uitspansel en van den Aardbol. Uit de beste bronnen en volgens de jongste ontdekkingen, samengesteld door J. G. SOMMER, Hoogleraar te Praag. 1° deel. Het wereldstelsel in het algemeen; met platen. Uit het Hoogduitsch, vrij vertaald naar den 2° vertaaler van de voorname aarde druk. Te Amsterdam, bij de uitgever DIEDERICHS 1829, 543 bladz. in 8°.

Naarmate de wetenschappen der natuur en de wetenschappen in onderscheidene takken des burgerlijken levens zich meer hebben uitgebreid, is het voor den mensch van grootst belang geworden, van die wetenschappen een maatschappelijke kennis te verkrijgen, dan bij vroegere tijden. De wetenschappen noodig waren om handvat te de vele, steeds toenemende behoeften hier en elders te voorzien, en onder welke ook de wetenschappen der Nederlanders zeker niet de minst verdienstelijke en nuttigste zijn.

verschijning van het hier aangekondigde werk, hetwelk echter minder voor het volk (in de algemeene beteekenis des woords), dan wel voor het beschaafde deel des volks, niet tot de eigenlijke geleerden behoorende, geschreven is.

Zoodanige populaire beschrijving is geen nieuw denkbeeld. Eetlijke jaren geleden, vervulden Fractions *Starrkunde voor jonge heeren en juffers*, en de verdienstelijke *Algemeene oeffenschoude van konsten en wetenschappen* daarin de behoeften van dien tijd. Sedert is de wetenschap aanmerkelijk voortuitgegaan, en een oogopslag op haren tegenwoordigen toestand is genoegzaam, om te doen zien, dat geene der aangehaalde werken thans meer tot leidraad bij de beoefening der Wise en Natuurkundige wetenschappen dienen kan.

Aan een werk als dat des heeren SOMMER was dus, in dezen tijd van algemeene verspreiding van en voortgang in kennis, wezenlijk behoefte. Dat de Praagsche hoogleraar in deze behoefte voorzien heeft, wordt nagendeg door geheel *Duitschland* erkend; en hoewel wij het niet in allen deele met ZHOOGVEL eens zijn, antwerpen wij echter niet dat gunstig getuigenis, na de lezing der welgemeende vertaling, te onderschrijven. Wij prijzen dit werk — aan het dank ten onzer kennis gekomen is, — daar deze beschouwing slechts een gedeelte van het geheel *Tafereel* is, — den beschaafden en wetgierigen lezer zeer aan. Het kan hem, zonder eene streng wetkundige beoefening, in staat stellen, bekend te worden met die voorwerpen, welke hem in de stoffelijke wereld het belangrijkste moeten zijn; en zeker is het, dat hij, welke in die kennis heiliger inzichten wenscht te verkrijgen en vorderingen te maken, deze handleiding niet dan ten hoogste bevredigd uit de handen zal leggen.

Eene volledige beschouwing dezes uitgebreiden *Tafereel* ligt buiten de voorgeschreven grenzen van ons blad. Om echter onze lezers over den rijkdom des inhouds eenigzins te laten oordeelen, laten wij denzelven hier volgen.

De schrijver vangt aan (en dit reeds is een gelukkig denkbeeld) met de *schets van het Uitspansel, zoo als het zich nu, het nu, van den onbevoefenden, maar oplettenden waarnemer aanvoelt*, en treedt vervolgens in de *denkbeelden van vroegeren en lateren tijd, omtrent de inrigting van het wereldstelsel en de gedaante der Aarde*. Na eene verklaring van onderscheidene *lijnen, bewegingen en verschijnsels*, worden de stelsels van PROCLUS, COPERNICUS en TYCHO BRAHE voorgesteld, om tot grondslag te dienen van een *nuwere en nauwkeuriger beschouwing van een wereldstelsel*, in dezer plaatse worden onderscheidene belangrijke zaken, betreffende de *schijnbare beweging der Zon en de Tijdsrekening*, verhandeld. Daartoe behooren gedeeltelijk ook de volgende beschouwingen van de *Maan*, welke zoo verre uitgebreid worden, dat zelfs de getijdenbevolking en verdere inrigting van dezelven onder waachter in aanmerking komen. De *Planeten* en vervolgens de *Kometen*, de *vaste Sterren* en onderscheidene *Starrensystemen*, zoo van het noordelijk als zuidelijk half rond, maken de onderwerpen van verdere lezing uit, terwijl een algemeen overzicht van het geheel deze eindelijk opvolgende belangrijke beschouwingen op verduideligen besluit.

Wij hebben ons in deze opgave slechts bij de meest uitkomende punten bepaald, en zouden slechts weinig aanteurende aanmerkingen moeth kunnen voegen. Wel heeft het ons bevreedt, bij de voorstelling van sommige denkbeelden over de stelsels van PROCLUS enz., dat van GALILEI niet te hebben aangetroffen; dan dit wordt door veel schoone vergoed. Ook zijn de gissingen over de gesteldheid der maan en derzelve bewoners, met een uitgedrukt en wel waarschijnlijk, door de natuur willen wij niet twylen, te niet te maken, en dezer als te maken vanmerkingen, dit gedeelte zeker niet het minst aangename deel des heelen boeks uitmaakt.

Met verlangen zien wij de verdere deelen dezes hoogst nuttigen rijken werks te ontmoet. Wanneer deze aan het licht zullen treden, zal het geheel in de boekery van alken beschaafden menschen of van van smaak eene onderscheidende plaats ten volle verdienen.

MARKT-PRIJZEN

STAD BREDA, van den 27 Julij 1830.

100 pond. Middel Tarwe.	108 1/2
100 ditte dito Rogge.	108 1/2
100 ditte dito Boekweit.	108 1/2
100 pond Tarwe-brood, van een pond Meel.	108 1/2
100 pond Rogge-brood, van een pond Meel.	108 1/2
100 pond Boekweit-brood, van een pond Meel.	108 1/2
100 pond Boter.	108 1/2

ADVERTENTIEN.

Getrouwd :

J. G. OOSTERBAAN, Pz.

C. M. MAES, van 's Bosch.

Leiden, 25 Julij 1830.

IN NAAM DES KONINGS.

VERKOOPING.

Ter Rolle van geregtelijke uitwinning bij de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te Breda.

Van eene HUIZINGE, SCHUUR, HOF en ERVE, benevens van een perceel ZAAILAND, bezijden en achter dezelve Huizinge gelegen, staande in den binnen polder onder *Wagenberg*, gemeente *Terheijden*, kanton *Oosterhout*, arrondissement *Breda*, provincie *Noord-Brabant*, zijnde de Huizinge gemerkt N°. 325, en het perceel Zaailand met Hof en Erve groot omtrent vier honderd acht en twintig Roeden, belendende oost, Antonie Bart Verheijen, zuid de kleppele Bosstraat, west en noord de *Wildestraat*, alles bewoond en gebruikt wordende bij den geassisteerde *JOHANNES BUIJS*, hierna genoemd.

Geassisteerd als onroerend goed, ter rekwisitie van *JOHANNES LUGTEN*, Opzichter bij den Waterstaat, en *LEENDERT PÉTRIE*, Horlogiemaker, in hoedanigheid van diaconen der Hervormde Gemeente van *Terheijden*, beide aldaar woonachtig; voor welke domicilium gekozen is ten huizen van *CORNELIUS BEKKERS*, Procureur bij de Regtbank van Eersten Aanleg zitting houdende te *Breda*, wonende aldaar op de *Ginnekestraat* lett. B. N°. 86, die ook voor de rekwiranten als Prokureur geconstitueerd is, en occupeert, en ten lasten van *JOHANNES BUIJS*, bouwman, wonende te *Wagenberg* onder *Terheijden*, bij proces verbaal van den deurwaarder *CORNELIUS PÉTER VAN GULICK*, wonende te *Breda*, van den vijftien Julij achttien honderd dertig, behoorlijk geregistreerd, overgeschreven ten kantore van bewaring der Hypotheken te *Breda* den dertienden Julij daaraf volgende in deel drie, numero twee en twintig; en ter Griffie van de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te *Breda*, den eef en twintigsten derzelfde maand Julij, en van welk proces verbaal kopie gelaten is, zoo aan den heer *MARTEINUS JOHANNES S.M. O. J. B. S. Griffier* bij het Vrederegert van het kanton *Oosterhout*, als aan den heer *ANSELMUS SEGERS*, Burgemeester der gemeente *Terheijden*, welke beide het origineel hebben gevisceerd.

De eerste afkondiging der memorie van Lasten zal plaats hebben op maandag den zeventien September achttien honderd dertig, des voormiddags ten tien ure, ter Rolle van geregtelijke uitwinning bij de Regtbank van Eersten Aanleg zitting houdende te *Breda*.

De Prokureur van de Excutanten, qq.
BEKKERS.

IN NAAM DES KONINGS.

VERKOOPING.

Ter Rolle van geregtelijke uitwinning bij de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te Breda.

Van eene HUIZINGE, PLEINTJE of ERVE, staande en gelegen aan de noordzijde van de Reigerstraat, tegen over de Kerkhuysjes te Breda, hoofdplaats van het Kanton en Arrondissement provincie Noord-Brabant, gemerkt lett. D. N°. 49, belendende post het stads Kestehoeuis, west en noord Johannes Riel gom. ux. en west de straat, bewoond en in gebruik van den geassisteerden *IGNATIUS HUPSCH*, hierna genoemd.

Geassisteerd als onroerend goed, ter rekwisitie van de heeren *JOSEPH SEWEL* en *MORINDONKIN*, kooplieden, wonende te *St. Antons* in het Graafschap *Northumberland*, koninkrijk *Groot Brittanien*, voor welke domicilium gekozen is, ten huize van *CORNELIUS FRANCISCUS MICHIELSEN*, Procureur bij de Regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te *Breda*, wonende aldaar op de *Ginnekestraat*, lett. B. N°. 86, die ook voor de rekwiranten is geconstitueerd en occupeert; en ten laste van *IGNATIUS HUPSCH*, koopman in Glas en Porselein, wonende te *Breda*, bij procesverbaal van den Deurwaarder *JOHANNES CORNELIUS VEEERMANN*, wonende te *Breda*, van den zevenden Julij achttien honderd dertig, behoorlijk geregistreerd, overgeschreven ten kantore van bewaring der Hypotheken te *Breda*, den dertienden Julij daaraf volgende in deel drie numero een en twintig, en ter Griffie van de Regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te *Breda*, den drie en twintigsten derzelfde maand Julij; van welk procesverbaal kopie gelaten is, zoo aan den heer *GILBERT VANDEN ENDE*, Griffier bij het vrederegert van het kanton *Breda*, als aan den heer *M. JOHAN FRANS DER OY* Burgemeester der stad *Breda*, welke beide het origineel hebben gevisceerd.

De eerste afkondiging der memorie van lasten zal plaats hebben op maandag den zeventien September achttien honderd dertig, des voormiddags ten tien ure, ter rolle van geregtelijke uitwinning, bij de Regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te *Breda*.

De Procureur van de Excutanten,
MICHIELSEN.

PUBLIEKE VERPACHTING.

Op Donderdag den 12 Augustus 1830, des namiddag om 2 ure, ten herberge van *L. J. VAN DIS*, aan het oude Veer onder *Prinsland*, van circa 11 Bunders uitmuntend best *ZOMERZAAID*, staande op de *Guisen* toebehoorende *Mejufvrouw J. M. T. A. K.*, aan den grooten *Bolspolder*, en van ruim 6 Bunders schoone *TARWE*, staande in derzelver *Hoëve*, binnen gezegden grooten *Bolspolder*, aan de *Rosendaalsche* en *Steenbergsche* vliet, onder *Kruisland*.

De Notaris,
J. J. VAN BREDA.

* Te H-U-U-R of te P-A-C-H-T-E-N tegen half Maart 1831, de *BOERDERIJ*, bestaande in een zeer ruime *WONING* en *SCHUUR*, *KOE-* en *PAARDEN-STAL*, benevens zeer goede *W. E. I.*, *HOOF-* en *BOUWLANDEN*, en *HEIGRONDEN*, behoorende aan het *Buitengoed den IJPELAAR*, gelegen in de Gemeente van *Ginneken en Bavel*.

* Bij de *GEBROEDERS VAN GELDERF*, in 's *Gravenhage* en te *Amsterdam*, is gedrukt en te bekomen:
I. De *KUNST VAN HET HOEFBESLAG*, of handleiding, om zoo wel de gezonde als gebrekkige hoeven der Paarden op eene doelmatige wijs te behandelen en te beslaan; door *DIETERICH S.*, opper-veearts te *Berlijn*, in klein octavo, à f. 2.
II. Het *HOEFBESLAG ZONDER DWANG*, eene verhandeling over de wijs, om geveelige, kwaadaardige en geheel bedorvene Paarden, welke tot dus ver alleen door aangewending van dwangmiddelen konden worden beslagen, binnen een uurs tijds, zoo ver te brengen, dat zij zulks goedwillig laten doen en hunne weerspanningheid voor altijd afleggen; door *CONSTANTIN BALASSA* en *KLATTÉ*, in klein octavo, à f. 1, 80.

Beide deze werkjes van de noodige platen voorzien, zijn vertaald door *J. W. A. HART*, veearts der eerste klasse, met eene voorrede van *D. A. NUMAN*, directeur en hoogleeraar aan 's *Rijks veeartsenschool*, te *Utrecht*.

* Den Boek- en Plaatdrukker *T. J. W. J. N. H. J. V. E. N. HENDRIKSEN* te *Rotterdam* geeft heden uit, en is bij *BROESE & Comp.* te *Breda* te bekomen:

- 1°. De derde druk van het algemeen bekend *Rekenboek* van *WILLEM BARTJENS*, 1ste stuk, 2de gedeelte. Prijs 30 Cents; zijnde dit tweede gedeelte thans ook door eene zeer bekwame hand volgens het nieuwe stelsel ingerigt.
- 2°. De zesde druk van *J. P. L. K. E. R. S.* *Gronden der Nederduitsche Taal*, — aanmerkelijk verbeterd. Prijs 15 Cents.
- 3°. De vierde druk van het *NIEUW BURGER KEUKENBOEK*, waarin alles volgens de laatste *Maat* en *Gewigten* berekend wordt. Prijs 90 Cents.
- 4°. *ZEDEKUNDIGE TAFREELLEN*, voor kinderen, met fraaije in het koper gegraveerde en met gekleurde plaatjes. Prijs 40 Cents.
- 5°. *NUTTIGE en VERMAKELIJKE PRENTVERBEELDINGEN*, 1ste en 2de *TWAALFTAL*, zijnde in ieder stukje twaalf fraaije gekleurde plaatjes. Prijs 60°.
- 6°. *BEELDENGALLERIJ* voor *KINDEREN*, of *AFBEELDINGEN* van *VEERVELLENDE VOLKEN, HANDWERKEN, BEDRIJVEN, GEDIERTEN* enz. Prijs van elk stukje 30 Cents, met fraaije gekleurde plaatjes. Zijnde hiervan 15 differente stukjes.
- 7°. *GELEGENHEIDSKRANSJES*, in kwart, fraai gekleurd, 6 soorten a 12° Cents, op best postpapier, en 15 Cents op velin postpapier.
- 8°. Zeer fraaije *GEGILGOGERDE KAARTJES*, 14 soorten, a 50 Cents het pakje.
- 9°. De *BELDSPRAKIGE BIJBEL*, 3de druk. Prijs 60 Cents.
- 10°. *TOOVERSPELLEN*, gekleurd, 6 soorten, a 15 Cents per spel; voorts het nieuwe *SCHUTTERIJSPEL*, gekleurd a 20 Cents. *STOOP- en OOTSPEL*, *GONZEN-SPEL*, *UILEN-SPEL*, vallen in *SCHRIJFFFORMAAT* a 10 Cents, gekleurd, ook nog *SIGNATUREN* voor *APOTHEKARS POTTENBRIEFJES*, *STAAKKAARTEN*, *LIASPLATEN* enz. enz.

* *DE PREANGERE REGENTSCHAPPEN*, op *J. A. V. A.* gelagen, door *A. DE WILDE*.

Dit hoogstbelangrijk Werk, waarin eene op ondervinding gevestigde kennis van zaken den toestand der hantsche bezittingen ontdekt, en door treffende Tafreelen opgehelderd wordt, is nu uitgegeven te *Amsterdam* bij *M. WESTER* en zal hierna verzonden: 5 STEENDRUKPLAATEN. Het N^o van *VIGNET* zijn aan dit werk toegevoegd. De prijs is f. 2, 00.